

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-2-101 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 06-01/6-3
Karar Tarihi : 4.1.2006

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN

B- RAPORTÖRLER : Ilgaz SARIOĞLU, Ebru ÖZTÜRK

**C- BİLDİRİMDE
BULUNAN**

20

: Tüm Optisyen – Gözlükçüler Dernekleri
Federasyonu

D- TARAFLAR

: - Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri
Federasyonu
Konur Sok. No: 41/17 Kızılay ANKARA

- Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
Kale Mah. Kaptanoğlu Sok. No: 3/5 SAMSUN

30

- Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
İstanbul Cad. Kadılar Sok. Form İşhanı No: 202
KONYA

- Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
Oğuzhan Cad. Sağlık Apt. Kat: 3 DENİZLİ

- Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
Gaziler Cad. No: 61 GAZİANTEP

40

- Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
Konur Sok. No: 41/17 Kızılay ANKARA

E- DOSYA KONUSU : Gözlük camı fiyatlarına ilişkin olarak tavsiye niteliğinde liste yayınlanması ve dağıtılması ile bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulması talebi.

50

F- DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 7.10.2005 tarih ve 7063 sayı ile intikal eden başvuru üzerine eksik olduğu tespit edilen bilgiler 11.11.2005 tarih ve 4742 sayılı yazı ile talep edilmiş, söz konusu bilgilerin 15.11.2005 tarih ve

8075 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmesi üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesi uyarınca düzenlenen 15.12.2005 tarih ve 2005-2-101/MM-05-IS sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 2.1.2006 tarih ve REK.0.06.00.00-130/4 sayılı Başkanlık Önergesi ile 06-01 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ : İlgili raporda,

- 60 - Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nun ve bu federasyonu oluşturan Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği'nin gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlamasına ve bu fiyat listesinin dernek üyeleri olan tüm optisyen ve gözlükçülere dağılımı ile bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamına 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları yerine getirmemesi nedeniyle bireysel muafiyet tanınamayacağı,
- 70 - Danıştay 13. Dairesi'nin Rekabet Kurulu'nun 31.08.2001 tarih ve 01-42/424-107 sayılı kararının dernek tüzüklerinden 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümlerin çıkarılmasına yönelik kısımlarının iptaline ilişkin 17.05.2005 tarihli ve 2005/194E, 2005/2554K sayılı kararı karşısında anılan federasyonun ve derneklerin tüzüklerinde halen mevcut bulunan ve bunlara fiyat listesi hazırlama ve üyelerine dağıtma yetkisi veren tüzük maddelerinin çıkarılmasının talep edilmesinin uygun olmayacağı,
- 80 - Bu hususa ilişkin olarak anılan tüzük maddelerinin 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğunun İçişleri Bakanlığı'na yazı ile bildirilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

Muafiyet başvurusu Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu tarafından -hem bu federasyon, hem de üye dernekler adına- yapılmaktadır. Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nu oluşturan 5 dernek; Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği'dir.

90 **H.1.1. Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu**

Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu, optisyenlik ve gözlükçülüğün evrensel standartlarda yapılması ve gözlükçülerin örgütlenmesi temelinde genel ilke ve politikaları oluşturmak, üye optisyen-gözlükçü dernekleri arasındaki koordinasyonu sağlamak, derneklerin ilke ve politikalara uymalarını ve uluslararası ilişkileri sağlamak, göz sağlığı ve optisyen-gözlükçülüğün gelişmesi amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarla ilişki içerisinde mevzuat düzenlemelerinin yapılması için çalışmalar yapmak, üye

derneklerin kamu yararına çalışan dernek statüsü alması için çalışmalarda bulunmak amacıyla Ankara'da kurulmuştur.

100 **H.1.2. Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği**

Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, dernek üyeleri arasında mesleki birlik, yardım ve sosyal dayanışmayı sağlamak, modern gözlükçülüğün gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Ankara'da kurulmuştur. Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği'nin Ankara'da faaliyet gösteren 319; Kırşehir, Kırıkkale, İzmir, Çorum, Nevşehir, Çankırı, Amasya, Tokat, Bolu, Aksaray, Konya, Yozgat, Mersin, Erzurum, Sivas, Şanlıurfa, Bursa, Niğde, Düzce, Zonguldak, Erzincan, Kars, Ağrı, Adıyaman, Kastamonu, Ordu, Muğla, Balıkesir, Trabzon, İzmit, Antalya, Afyon, Adana, Malatya illerinde faaliyet gösteren 135 gözlükçü olmak üzere toplam 454 üyesi bulunmaktadır.

110 **H.1.3. Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği**

Karadeniz Fenni Gözlükçüler Derneği, dernek üyeleri arasında mesleki birlik, yardım ve sosyal dayanışmayı sağlamak, modern gözlükçülüğün gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Samsun'da kurulmuştur. Derneğin Samsun, Bafra, Giresun, Tokat, Ordu, Artvin, Sinop, Rize, Trabzon, Çorum ve Amasya'da faaliyet gösteren toplam 160 üyesi bulunmaktadır.

H.1.4. Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği

120 Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, dernek üyeleri arasında mesleki birlik, yardım ve sosyal dayanışmayı sağlamak, modern gözlükçülüğün gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Konya'da kurulmuştur. Derneğin Konya, Aksaray ve ilçelerinde faaliyet gösteren toplam 98 üyesi bulunmaktadır.

H.1.5. Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği

Gaziantep Optisyen Gözlükçüler Derneği, dernek üyeleri arasında mesleki birlik, yardım ve sosyal dayanışmayı sağlamak, modern gözlükçülüğün gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Gaziantep'de kurulmuştur. Derneğin Gaziantep, Urfa ve Adıyaman'da faaliyet gösteren toplam 49 üyesi bulunmaktadır.

H.1.6. Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği

130 Denizli Fenni Gözlükçüler Derneği, dernek üyeleri arasında mesleki birlik, yardım ve sosyal dayanışmayı sağlamak, modern gözlükçülüğün gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Denizli'de kurulmuştur. Derneğin Denizli, Kütahya, Uşak ve Aydın'da faaliyet gösteren toplam 63 üyesi bulunmaktadır.

H.2. Dernek Tüzük Maddeleri ve Fiyat Listesi

İnceleme konusu başvuruda;

a) Gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlanması ve bu fiyat listesinin dernek üyeleri olan tüm optisyen ve gözlükçülere dağıtılmasının

b) Bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamının

140 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulması talep edilmektedir. Söz konusu tüzük maddeleri ile fiyat listesinin niteliğine aşağıda yer verilmektedir.

H.2.1. Dernek Tüzükleri

Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu ile anılan federasyonu oluşturan 5 derneğe gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlanması yetkisi veren tüzük maddeleri aşağıdadır:

H.2.1.1. Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu Tüzüğü

Madde 5 FEDERASYONUN ÇALIŞMA BİÇİMLERİ VE ÇALIŞMA KONULARI

150 "... (n) Optisyen-Gözlükçülerin teknik iş kademelerine ve mesleki haklarına ait birim fiyat unsurlarına dayanarak gözlük camı ve çerçevesi, kontakt lens, interküler lens, protez göz, prizma, frensel prizma, teleskopik gözlük ve gözlükçülükle ilgili her türlü malzeme ve lens solüsyonlarına ait fiyatları ve fiyat listelerini belirlemek ve ilgili kamu kuruluşlarına sunmak, üyeleri arasında fiyat birliğini sağlamak. ..."

H.2.1.2. Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği Tüzüğü

Madde 3 YAPACAĞI FAALİYETLER

"... (f) Fiyat listelerinin üyelere ve kamu kuruluşlarına dağıtımını sağlamak, muhasebe servislerinin liste uygulamalarında yardımcı olmak, yurt düzeyindeki yazışmaları sürdürmek. ..."

Madde 10 YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ, KURULAMAMASI HALİNDE YAPILACAK İŞLEM

160 "... (i) Üyelerin lüzumlu, meslekle ilgili matbu evrak, form, defter, listelerin basımı, tevzii, dergi bülten ve benzeri yayın organlarının çıkarılması işlerini yürütür. ..."

H.2.1.3. Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği Tüzüğü

Madde 3 YAPACAĞI FAALİYETLER

"... (g) Fiyat listelerinin üyelere ve kamu kuruluşlarına dağıtımını sağlamak, muhasebe servislerinin liste uygulamalarında yardımcı olmak, yurt düzeyindeki yazışmaları sürdürmek."

Madde 10 YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ, KURULAMAMASI HALİNDE YAPILACAK İŞLEM

170 "... (k) Üyelerin lüzumlu, meslekle ilgili matbu evrak, form, defter, listelerin basımı, tevzii, dergi bülten ve benzeri yayın organlarının çıkarılması işlerini yürütür. ..."

H.2.1.4. Denizli Optisyen Gözlükçüler Derneği Tüzüğü

Madde 3 YAPACAĞI FAALİYETLER

"... (g) Fiyat listelerinin üyelere ve kamu kuruluşlarına dağılımını sağlamak, muhasebe servislerinin liste uygulamalarında yardımcı olmak, yurt düzeyindeki yazışmaları sürdürmek. ...."

Madde 11 YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

180 “ ... (g) Optisyen ve gözlükçü mesleğine ilişkin fiyat liste ve tarifelerini teşkil edecek komiteler marifetiyle saptar. ...

(o) Üyelere lüzumlu, meslekle ilgili matbu evrak, form, defter, listelerin basımı, tevzii, dergi bülten ve benzeri yayın organının çıkarılması işlerini yürütür.”

H.2.1.5. Gaziantep Optisyen Gözlükçüler Derneği Tüzüğü

Madde 3 YAPACAĞI FAALİYETLER

“... (g) Fiyat listelerinin üyelere ve kamu kuruluşlarına dağılımını sağlamak, muhasebe servislerinin liste uygulamalarında yardımcı olmak, yurt düzeyindeki yazışmaları sürdürmek.”

Madde 10 YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ, KURULAMAMASI DAHİLİNDE YAPILACAK İŞLER

190 “... (f) Optisyen ve gözlükçülük mesleğine ilişkin fiyat liste ve tarifelerini teşkil edeceği komiteler marifetiyle saptar.

(n) Üyelere lüzumlu, meslekle ilgili matbu evrak, form, defter, listelerin basımı, tevzii, dergi ve benzeri yayın organının çıkarılması işlerini yürütür.”

H.2.1.6. Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği Tüzüğü

Madde 3 YAPACAĞI FAALİYETLER

“... (h) Fiyat listelerinin üyelerine ve kamu kuruluşlarına dağıtımını sağlamak, muhasebe servislerinin liste uygulamalarında yardımcı olmak, yurt düzeyindeki yazışmaları sürdürmek”

200 Madde 10 YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ, KURULAMAMASI HALİNDE YAPILACAK İŞLEM

“... (f) Fenni gözlükçülük mesleğine ilişkin fiyat liste ve tarifelerini teşkil edeceği komiteler marifeti ile saptar.

(n) Üyelere lüzumlu, meslekle ilgili matbu evrak, form, defter, listelerin basımı, tevzii, dergi-bülten ve benzeri yayın organlarının çıkarılması işlerini yürütür.”

H.2.2. Fiyat Listesinin Niteliği

Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu, bünyesinde yer alan 5 adet dernek adına fiyat listesi yayınlama taleplerini belirtirken, bu listenin tavsiye niteliğinde olacağını, listeye uymamanın hiçbir yaptırım olmayacağını vurgulamakta ve halen piyasada bir fiyat birlikteliği olmadığını göstermek üzere aşağıdaki faturaları örnek olarak sunmaktadır.

220

Tablo 1- Fatura örnekleri

Gözlükçü	Fatura Tarihi	Ürün	Fiyat (YTL)
Ünsal Optik (Yenimahalle/Ankara)	27.9.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	19
My Optik (Nallıhan- Ankara)	28.9.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	20
Metis Optik (Kızılay/Ankara)	29.9.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	18
Oya Optik (Ulus/Ankara)	30.9.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	17.50
Taş Optik (Kızılay/Ankara)	1.10.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	16
Vizyon Optik (Konya)	4.10.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	15
Yıldız Optik (Konya)	5.10.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	19.10
Hilal Optik (Konya)	5.10.2005	Bir çift 0-2 grubu cam	18

Herhangi bir kuruma bağlı olmayan tüketiciler için geçerli olacak olan başvuru konusu fiyat listesinin yanı sıra, halen uygulanmakta olan üretici ve/veya ithalatçı firmalar tarafından kendi ürünlerinin yeniden satış fiyatını tavsiye eden listeler ve her yıl Maliye Bakanlığı ve gözlükçü dernekleri tarafından resmi kurumlar için uygulanmak üzere oluşturulan resmi bir fiyat listesi bulunmaktadır.

Raportörlerce, Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu Başkanı ile yapılan görüşmede;

230

- Anılan her iki fiyat listesinin de gözlükçü dernekleri tarafından yeterli görülmediği,
- Resmi listenin, devletin sadece temel ihtiyaçları karşılması sebebiyle sınırlı kaldığı,
- Üreticiler tarafından yayınlanan yeniden satış listelerinin ise gözlükçüler tarafından karlarına karışılması olarak yorumlandığı,
- Gözlükçülerin teknik bir hizmet verdikleri, malzeme maliyetlerine ek olarak montaj bedelini ve karlarını kendilerinin belirlemeleri gerektiği, bu nedenle de kendilerine ait bir listenin oluşturulması ihtiyacının doğduğu

belirtmiştir.

240

H.3. İLGİLİ PAZAR

H.3.1. Gözlük Sektörüne İlişkin Genel Bilgiler

Gözlük camı pazarının işleyişine bakıldığında pazardaki aktörlerin üretici ve ithalatçı firmalar (tedarikçiler), gözlükçüler (perakendeciler), kamu kurumları ve gözlükçü dernekleri olduğu görülmektedir.

250

3958 sayılı Gözlükçülük Hakkında Kanun'da gözlükçüler arasında mesleki bir örgütün kurulmasına ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle, gözlükçüler çeşitli illerde 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na tabi dernekler kurmak suretiyle örgütlenmişlerdir. Halihazırda Türkiye genelinde "dernek üyeleri arasında mesleki birlik, yardım ve sosyal dayanışmayı sağlamak, modern gözlükçülüğün gelişmesine katkıda bulunmak" amacıyla kurulmuş olan 22 gözlükçü derneği faaliyet göstermektedir. Bu dernekler şunlardır:

1. Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
2. Karadeniz Optisyen-Gözlükçüler Derneği
3. Adana Fenni Gözlükçüler Derneği
4. Kayseri Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
5. Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
6. Hatay Fenni Gözlükçüler Derneği
7. Antalya Fenni Gözlükçüler Derneği
8. İzmir Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
- 260 9. Konya Optisyenler Gözlükçüler Derneği
10. Mersin ve İçel Fenni Gözlükçüler Derneği
11. Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği
12. Osmaniye Fenni Gözlükçüler Derneği
13. Diyarbakır Fenni Gözlükçüler Derneği
14. Malatya Fenni Gözlükçüler Derneği
15. Bursa Optik ve Optometrik Meslekler Derneği
16. Sivas Fenni Gözlükçüler Derneği
17. Eskişehir Fenni Gözlükçüler Derneği
- 270 18. Tüm Optik ve Optometrik Meslekler Birliği Derneği
19. Kahramanmaraş Fenni Gözlükçüler Derneği
20. Amasya Optisyenler Derneği
21. Erzurum Fenni Gözlükçüler Derneği
22. Tüm Optisyenler Derneği

H.3.2. İlgili Ürün Pazarı

Başvuru konusunun gözlükçü dernekleri tarafından yayınlanan gözlük camı fiyat listeleri olması sebebiyle ilgili ürün gözlük camıdır. Tedavi amaçlı kullanılan, numaralı gözlük camı piyasası incelendiğinde, çok geniş bir ürün yelpazesi ile karşılaşılmaktadır. Birbirine benzer gibi görünen birçok ürün teknik özellik farklılıklarından dolayı birbirlerinden ayrılmaktadır. Hammadde, 280 çap, üretim tekniği ve kaplama, camları temelde birbirinden ayıran faktörlerdir. Ürünlerin taşıdıkları farklı özellikler fiyatlarına da yansımaktadır.

Gözlük camları, hammaddelerine göre “mineral” ve “organik”, renklerine göre “beyaz, renkli veya fotokromik (colormatik)” olarak gruplandırılmaktadır. Uzak ve yakın görüşü aynı camda veren bifokal camlar da bulunmaktadır. Mineral (beyaz, renkli veya colormatik), organik ve bifokal (beyaz veya colormatik) camlar hastaların tedavisi için gereken asgari nitelikleri taşımaktadırlar. Ancak bazı gözlük camları görme kusurunu gidermenin yanı sıra, incelik, hafiflik, zararlı ışınları yansıtma, antirefle, ışık yansıtma, su ve buğu tutmama, kolay temizlenebilme, değişik görme kusurlarının aynı camda giderilmesi gibi 290 kullanım rahatlığı ve estetik amaçlı ekstra özellikler de taşımaktadır. Bu özelliklerden bazıları, belirli tip hastalıklarda tıbbi zorunluluk da olabilmektedir.

İlgili ürün pazarının belirlenmesinde esas kriter ürünlerin talep ve arz yönünden ikame edilebilirliğidir. Tüketicinin tercihlerine ürünlerin özellikleri ve fiyatları yön vermektedir. Gözlük camı sektöründe çok çeşitli ürün yelpazesinin bulunması farklı ihtiyaçların karşılanmasını sağladığından, değişik özellikler taşıyan camların teknik olarak ikame edilemeyeceği düşünülebilir. Ancak muafiyet talebine konu olan fiyat listelerinin piyasada yer alan tüm gözlük camı çeşitlerine ilişkin olması nedeniyle ürünler bazında ilgili ürün pazarının

300 belirlenmesine gerek olmadığı, gözlük camı piyasasının bir bütün olarak ele alınmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında, ilgili ürün pazarı "gözlük camları perakende satış pazarı" olarak tanımlanmıştır.

H.3.3. İlgili Coğrafi Pazar

Tüketicilerin, gözlük camı ihtiyaçlarını genellikle ikamet ettikleri yerlerden karşılama eğiliminde olmaları nedeniyle, ilgili pazar bölgesel ya da yerel coğrafi pazarlara ayrılabilir.

Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nu oluşturan beş dernekten;

- 310 - Karadeniz Optisyen-Gözlükçüler Derneği'nin üyeleri Karadeniz Bölgesi'nde faaliyet gösteren toplam 160 gözlükçü,
- Konya Optisyenler Gözlükçüler Derneği'nin üyeleri Konya, Aksaray ve ilçelerinde faaliyet gösteren toplam 98 gözlükçü,
- Denizli Optisyen-Gözlükçüler Derneği'nin üyeleri Denizli, Kütahya, Uşak ve Aydın'da faaliyet gösteren toplam 63 gözlükçü,
- Gaziantep Optisyen-Gözlükçüler Derneği'nin üyeleri Gaziantep, Urfa, Adıyaman'da faaliyet gösteren toplam 49 gözlükçü,
- 320 - Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği'nin üyeleri Ankara'da faaliyet gösteren 319 gözlükçünün yanı sıra, Kırşehir, Kırıkkale, İzmir, Çorum, Nevşehir, Çankırı, Amasya, Tokat, Bolu, Aksaray, Konya, Yozgat, Mersin, Erzurum, Sivas, Şanlıurfa, Bursa, Niğde, Düzce, Zonguldak, Erzincan, Kars, Ağrı, Adıyaman, Kastamonu, Ordu, Muğla, Balıkesir, Trabzon, İzmit, Antalya, Afyon, Adana, Malatya illerinden toplam 135 gözlükçüdür.

Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nun çok fazla sayıda ilde faaliyet gösteren gözlükçüleri bünyesinde topladığı ve yayınlanacak bir fiyat listesinin hemen hemen tüm Türkiye çapında etki doğuracağı görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi Türkiye çapında halen 22 gözlükçü derneği faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla dosya konusu muafiyet başvurusu sonucunda verilecek karar diğer gözlükçü dernekleri için de emsal teşkil edecektir.

330 Rekabet Kurulu'nun 31.8.2001 tarih ve 01-42/424-107 sayılı kararı ile sonuçlanan soruşturma da o dönemde faaliyet gösteren tüm gözlükçü dernekleri hakkında yürütülmüştür.

Bu nedenlerle ilgili coğrafi pazar *Türkiye Cumhuriyeti sınırları* olarak tanımlanmıştır.

H.4. Hukuki Değerlendirme

Bildirim formunda Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nun gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlanması ve bu fiyat listesinin dernek üyeleri olan tüm optisyen ve gözlükçülere dağılımı ile bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasını talep etme nedenleri şu şekilde açıklanmaktadır:

- 340 "- Optisyenlik ve gözlükçülük hizmeti Kanun ve yönetmelik ile düzenlenmiş ve ruhsat şartına bağlanmış bir sağlık hizmeti olup, her girişimcinin serbestçe uğraşabileceği bir ticari eylem değildir. Gözlükçü

dükkanı Sağlık Bakanlığının denetimine tabidir ve en önemlisi, verilen hizmetteki amaç hastanın ihtiyacı olan gözlüğün hastanın kullanımına sunulabilmesidir.

- Federasyonun fiyat listesi hazırlaması, hiçbir şekilde üye dernek ve dernek üyesi optisyen ve gözlükçülerin serbest karar alma yetkilerini elinden almaz. Listeye uyulmasının ne yasal ne de idari bakımdan bir sakıncası bulunmamaktadır ve uyulmaması durumunda herhangi bir yaptırım yoktur.

350

- Nihai tüketicinin korunabilmesi için hastalığa uygun doğru gözlük camının asgari düzeydeki fiyatının bilinmesi gerekir. Böylelikle, asgari düzeyin altındaki fiyatlar tüketicide yanlış camın kullanıldığı şüphesi oluşturabilir. Zira bir gözlüğün doğru olup olmadığını nihai tüketici anlayamaz. Nitekim, fiyat listesinin hazırlanmasındaki amaç da nihai tüketicinin korunmasıdır.“

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi "Belirli mal veya hizmet piyasasında doğrudan ya da dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır" demek suretiyle, rekabeti bozucu teşebbüs ve teşebbüs birliği kararlarını yasaklamaktadır.

360

Gözlükçü derneklerinin her biri teşebbüs birliğidir. Dolayısıyla tarafların ilgili pazarda rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan ya da bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olan karar ve eylemleri de 4. madde kapsamında değerlendirilmektedir.

Gözlükçü derneklerinin tüzüklerinde derneklere gözlükçülükle ilgili mal ve hizmetlerin fiyatlarını belirleme, üyeler arasında fiyat birliğini sağlama gibi hükümlere yer verdikleri görülmektedir. Yatay düzeyde birbirinin rakibi olan teşebbüsler tarafından kurulan derneklerin bu tür amaçlarla yetkilendirilmeleri 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir durumdur. Bu anlamda gözlükçü derneklerinin tüzüklerinde yer alan ve yukarıda yer verilen hükümlerin, rekabeti sınırlamayı amaçlayan teşebbüs birliği kararları olarak kabulü gerekmektedir.

370

Gözlükçü dernekleri fiyat listeleri yayınlamak yoluyla da, tüzüklerinden aldıkları yetkileri fiili olarak kullanmak istemektedirler. Başvuru konusu olan fiyat listelerinin yayınlanması rekabet hukukunda yatay fiyat tespiti anlamına gelmektedir. Birbirinin rakibi olan teşebbüsler tarafından kurulan derneklerin bu tür bir liste yayınlamaları da aynı nedenle 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir durumdur.

380

Rekabet hukuku açısından önemli olan piyasada faaliyet gösteren aktörlerin, arz ettikleri malların fiyatlarını kendilerinin oluşturmasıdır. Her firmanın stratejisi gereği kendi malının kalitesi, maliyeti gibi kriterleri göz önüne alarak, başka bir ifadeyle rekabetin gereği olarak ticari kararlarını özellikle fiyatlarını bağımsız olarak belirlemesi gerekmektedir.

'Fiyat listesine uyulmamasının bir yaptırımı olmaması' iddiasına ilişkin olarak da şu husus vurgulanmalıdır: Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde hakim durumun kötüye kullanılması sonucunu doğuran veya 4. madde anlamında rekabeti sınırlayıcı nitelikteki bir teşebbüs birliği kararının yaptırım taşımaması, kararın ihlal oluşturması gerçeğini değiştirmemektedir. Yaptırım

390 öngörmenin; uygulamanın yaşama geçirilmesi ve anlaşmadan etkilenen işletmelerin ticari karar alma özgürlüklerinin sınırlandırılması sonuçlarını doğurması yönüyle değerlendirilerek, ihlali ağırlaştırıcı bir unsur olarak kabul edilmesi mümkündür.

Sonuç olarak, dernekler bünyesinde alınan teşebbüs birliği kararının yaptırım içermemesi, yani tavsiye niteliğinde olması, kararın 4054 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturmadığı tespitine ulaşabilmek için tek başına yeterli değildir.

400 Başvuru konusunun Kanun'un 4. maddesi hükümlerine aykırı olduğu ortaya konduktan sonra, aşağıda bireysel muafiyet değerlendirmesi yapılacaktır. Bilindiği gibi Kanun'un 5. maddesine göre Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde bireysel muafiyet kararı verebilir.

a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik ve teknik gelişmenin sağlanması

410 Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nun gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlaması ve bu fiyat listesinin dernek üyeleri olan tüm optisyen ve gözlükçülere dağılımı ve bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamı ile malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmeler ya da ekonomik ve teknik bir gelişme söz konusu olmayacaktır. Fiyat listesinin yayınlanma amacının tüketicilerin bilgilendirilmesi olduğu ifade edilmektedir.

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması

Tavsiye niteliğini koruyacak bir fiyat listesinin, tüketiciler için ortak bir rehber niteliği taşıyacağı kabul edilebilir. Ancak daha önce de belirtildiği gibi gözlükçüler, Sağlık Bakanlığı'nın denetimine tabidir. Daha fazla kar amacıyla yanlış olan ucuz camın hastaya uygulanması gibi keyfiyetler, hem yasa hem de Bakanlık denetimi ile engellenmektedir.

420 5193 sayılı Optisyenlik Hakkında Kanun'un 16. maddesine dayanılarak çıkarılan Optisyenlik Müesseseleri Hakkında Yönetmelik'in 'Denetim' başlıklı 26. maddesine göre "*Optisyenlik müessesesi, düzenli olarak veya ihbar veyahut şikayet üzerine, idare veya Bakanlık tarafından denetlenir. İhbar, şikayet veya herhangi bir şekilde yapılacak rutin dışı denetimler hariç olmak üzere, idare tarafından altı ayda bir olarak yılda iki defa rutin denetim yapılır. ...*"

Aynı yönetmeliğin 20. maddesine göre "*Optisyenlik müessesesinde, göz hastalıkları uzmanı tabipler tarafından yazılmayan ve tabibin adını, diploma veya sicil numarasını, görev adresini veya çalıştığı sağlık kurum ve kuruluşun ismini ihtiva etmeyen reçeteler kabul edilemez ve bu şekildeki reçetelerde yazılı olan numaralı gözlük camları ve her türlü lens satılamaz.*"

430 Anılan yönetmeliğin 19. maddesine göre her gözlükçü bir "reçete kayıt defteri" tutmakla yükümlüdür. Hastanın adının ve hastaya konulan tanının (gözlük camının her iki göz için ayrı ayrı numarasını; kontakt lens için lensin ismi, eğrilik yarıçapı, tüm çapları, numaraları) yer aldığı bu defterler, Sağlık Bakanlığı tarafından denetlenmektedir. Ucuz satış yapabilmek amacıyla hastanın rahatsızlığını tedavi etmeye yeterli olmayacak gözlük camlarının

satılması durumunda, bu durum kayıt defterinden tespit edilerek satışı yapan gözlükçü 5 bin YTL'den başlayan para cezaları ile cezalandırılmaktadır. Bir başka deyişle, gözlükçülerin istedikleri gözlük camını satma ve hastayı mağdur etme olasılıkları oldukça düşüktür.

- 440 Bu çerçevede fiyat listesi yayınlanmasından tüketicinin yarar sağlayacağı savının doğru olmadığı görülmektedir.

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

Yukarıda yer verilen Tablo-1'de yer alan faturalar incelendiğinde de, dernekler tarafından fiyat listesinin hazırlanmadığı dönemde (mevcut durumda), hissedilir derecede (yaklaşık %20) ve tüketici açısından önem taşıyacak fiyat farklılıklarının ortaya çıktığı görülmektedir.

Bu listelerin temel amacı –tavsiye niteliğinde olsalar da- piyasadaki fiyat rekabetini ortadan kaldırmaktır. ABD ve AB uygulamalarında da yatay fiyat tespiti, tek başına hukuka aykırı olarak kabul edilmektedir.

- 450 Bu çerçevede, bildirimde taraf dernekler tarafından hazırlanacak bir fiyat listesinin, ilgili pazardaki rekabeti önemli derecede sınırlama potansiyeline sahip olduğu anlaşılmaktadır.

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

Bu maddeye göre, taraflar üzerine getirilen rekabet kısıtlamalarının, (a) ve (b) bentlerindeki amaçların ortaya çıkması için zorunlu olmaları gerekir. Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, ekonomik ve teknik gelişmenin sağlanması ve tüketicinin fayda sağlaması amaçları gerçekleşmediği gibi, fiyat listesinin yayınlanmasıyla ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin olumsuz etkileneceği görülmektedir.

460

I- SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;
Tüm Optisyen-Gözlükçüler Dernekleri Federasyonu'nun ve bu federasyonu oluşturan Tüm Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Karadeniz Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği, Gaziantep Optisyen ve Gözlükçüler Derneği, Denizli Optisyen ve Gözlükçüler Derneği'nin gözlük camı fiyatlarına ilişkin tavsiye niteliğinde fiyat listesi hazırlamasının ve bu fiyat listesinin dernek üyeleri olan tüm optisyen ve gözlükçülere dağılımı ile bu işlemlere ilişkin dernek tüzüklerinde mevcut bulunan yetkilerin devamının 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları yerine getirmemesi nedeniyle, başvuru konusuna ilişkin olarak muafiyet talebinin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

470